

Aftale om et mere ensartet og håndfast tilsyn med kommuner og regioner

6. februar 2026

6. februar 2026

Stemmeaftale mellem

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Alternativet

Aftalepartierne er enige om, at der er behov for at ændre rammerne for Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner.

Tilsynet er et retligt tilsyn, der fører tilsyn med, at kommuner og regioner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. De gældende regler om Ankestyrelsens tilsyn fremgår af kommunestyrelseslovens kapitel VI og regionslovens §§ 30-31.

Rigsrevisionen har i sin beretning nr. 18/2024 af 2. juni 2025 kritiseret Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner på socialområdet. Rigsrevisionens undersøgelse blev iværksat på baggrund af en henvendelse fra Folketingets Socialudvalg til statsrevisorerne.

Rigsrevisionen konkluderer, at Ankestyrelsens tilsyn med kommuner og regioner på socialområdet ikke er tilfredsstillende, hvilket skyldes følgende:

1. Tilsynet er præget af lange sagsbehandlingstider
2. Tilsynet arbejder ikke systematisk med at indhente dokumentation
3. Tilsynet følger ikke systematisk op på sager
4. Så længe betingelserne for at anvende sanktioner i loven er, som de er, vil tilsynet sjældent kunne anvende disse.

Aftalepartierne er enige om, at det er kommuners og regioners ansvar at overholde lovgivningen, og at et effektivt tilsyn er med til at sikre borgernes retssikkerhed. Aftalepartierne er også enige om, at kommuner og regioner bærer bevisbyrden for, at de har rettet op på ulovlige forhold. Aftalepartierne er desuden enige om, at tilsynets opfølgning skal sikre dette.

De nuværende lovgivningsmæssige rammer for det kommunale og regionale tilsyn vurderes imidlertid ikke at være tilstrækkelige.

Det er derfor aftalepartiernes opfattelse, at der er behov for at sikre tydeligere regler, som i højere grad end i dag kan understøtte et prioriteret, ensartet og mere håndfast tilsyn med kommuner og regioner.

Aftalepartierne er enige om at gennemføre følgende initiativer, som skal sikre klarere rammer for det kommunale og regionale tilsyns virksomhed:

- *Tilsynets prioritering af sager:* Det skal sikres, at tilsynet har særligt fokus på sager med høj grad af væsentlighed for statens tilsyn med kommuner og regioner og for de borgere mv., der er berørte.

Initiativet skal være et skridt på vej til i et vist omfang at kunne medføre en gennemsnitlig kortere sagsbehandlingstid i de væsentligste sager. Prioriteringen vil skulle ske på bekostning af sager, der er mindre væsentlige. Tilsynet modtager således årligt et større antal sager, som på grund af deres karakter ikke giver anledning til at rejse en tilsynssag.

Initiativet indebærer, at det fremover vil fremgå af selve lovteksten, at sager, som er særligt alvorlige, eller som på anden vis har væsentlig betydning for borgernes retssikkerhed, skal prioriteres. Tilsynet skal derfor have et skærpet fokus på sager, der har betydning for borgernes livssituation.

Det kan f.eks. være sager om støtte til udsatte børn og unge, eller sager på handicapområdet. Det kan også være sager om ulovlige kvalitetsstandarder for ældrepleje. Det kan endvidere være sager, som har stor økonomisk betydning for kommunen eller regionen, f.eks. sager om kommunens handlemuligheder i forbindelse med miljø- eller klimarelaterede hændelser. Der vil i alle tilfælde være tale om sager, hvor det har særlig betydning for de berørte borgere, at tilsynet hurtigt og håndfast standser et ulovligt forhold.

Aftalepartierne noterer sig, at tilsynet er uafhængigt, men at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har en løbende dialog med tilsynet om sagsbehandlingstid. Aftalepartierne lægger vægt på, at tilsynet vil have et skærpet fokus på sagsbehandlingstid og øvrig prioritering af tilsynssager på særligt socialområdet.

- *Dokumentation i tilsynssager (sagsoplysning):* Det skal sikres, at tilsynet indhenter dokumentation, når det er nødvendigt for, at der kan tages stilling til sagen og træffes en rigtig beslutning.

Det er aftalepartiernes opfattelse, at dokumentation er vigtig for at sikre, at et ulovligt forhold er standset. Det er kommuners og regioners ansvar at dokumentere, at de handler lovligt, og at fremlægge den dokumentation, som tilsynet har brug for.

Initiativet skal understøtte en ensartet sagsoplysning på tværs af tilsynets sagsområder. Samtidig sikres, at tilsynet systematisk overvejer, om det i forbindelse med sagsoplysningen skal bede om dokumentation fra kommuner

og regioner – herunder dokumentation udover kommunens eller regionens redegørelse for sagen.

Initiativet vil indebære, at tilsynet altid skal overveje, hvornår dokumentation er nødvendig, og hvilken form for dokumentation, der er brug for i sagen. Dokumentation vil f.eks. være nødvendig, hvis en oplysning giver anledning til tvivl, f.eks. hvis der er uoverensstemmelse mellem kommunens eller regionens redegørelse og de øvrige faktiske oplysninger i sagen. Dokumentation vil også ofte være nødvendig i tilfælde, hvor kommunen eller regionen oplyser, at den selv har rettet op på et ulovligt forhold. Jo mere alvorlig en sag er, des større krav må der stilles til dokumentationen.

- *Opfølgning i tilsynssager:* Det skal sikres, at tilsynet følger op i de tilfælde, hvor det er nødvendigt. Herved etableres klare rammer for tilsynets opfølgning, som i dag foregår på ulovbestemt grundlag.

Aftalepartierne er enige om, at en ambitiøs og hurtig opfølgning er afgørende for, at ulovlige forhold bliver standset inden for rimelig tid. Det er kommuners og regioners ansvar at sikre dette.

Initiativet skal sikre, at der bliver fulgt op på, at kommuner og regioner retter ind, når de har handlet i strid med lovgivningen. Det skal sikre, at opfølgningen sker på en systematisk og ensartet måde i forskellige sager. Samtidig vil opfølgningen understøtte tilsynets løbende vurdering af, om der er behov for yderligere reaktioner, herunder tvangsbøder.

De sager, der f.eks. vil kunne blive genstand for opfølgning, er:

- 1) Sager, hvor kommunen eller regionen i forbindelse med tilsynets undersøgelse af sagen giver udtryk for at ville rette op, dvs. sager der afvises efter undersøgelse.
- 2) Sager, hvor der er tale om omfattende brud på lovgivningen, som kræver længerevarende genopretningsarbejde.

Kommuner og regioner vil have pligt til at overholde de frister, som tilsynet sætter i forbindelse med opfølgningen.

- *Sanktioner:* Det skal sikres, at tilsynet som en del af en tilsynsudtalelse kan give kommunen eller regionen et bindende påbud med en frist for, hvornår kommunen eller regionen senest skal have rettet op på det ulovlige forhold. Herved får tilsynet øgede handlemuligheder i forhold til at reagere på kommuners og regioners lovbrud.

Initiativet skal desuden sikre, at kommuner og regioner retter ind, når de har brudt lovgivningen. Et påbud, der ikke efterleves af kommunen eller regionen, vil kunne gennemtvinges ved at anvende tvangsbøder.

Initiativet vil indebære, at tilsynet som en del af tilsynsudtalelsen konkret skal angive, hvad kommunen eller regionen skal gøre for at rette op på det ulovlige forhold, f.eks. at genoptage en række sager, og at tilsynet vil kunne

sætte en frist for, hvornår kommunen eller regionen senest skal have rettet op på det ulovlige forhold.

En påbudssanktion rummer således øgede handlemuligheder i forhold til de muligheder, tilsynet i dag har for at reagere på lovbrud. Påbud er juridisk bindende, hvilket vejledende udtalelser ikke er. Påbud vil samtidig gøre det mere klart end i dag, hvad der skal til for at overholde lovgivningen. Aftalepartierne finder det vigtigt, at det er klart for kommuner og regioner, hvad der skal til for at efterleve et påbud. Påbud vil som udgangspunkt skulle behandles i kommunalbestyrelsen eller regionsrådet.

Initiativerne vil gælde det samlede tilsyn med kommuner og regioner og gennemføres indenfor nuværende økonomiske rammer. Initiativerne vil kræve ændring af kommunestyrelsesloven og regionsloven.

Aftalepartierne noterer sig, at tilsynet offentliggør sin praksis, så den er lettilgængelig for alle kommuner og regioner, og så kommuner og regioner løbende kan holde sig orienteret om tilsynets praksis.

Aftalepartierne er enige om, at der skal fremsættes lovforslag, der udmønter aftalens indhold med henblik på ikrafttræden i 2027. De nye regler skal gælde for alle tilsynssager, der verserer på ikrafttrædelsestidspunktet.

Aftalepartierne er enige om at gøre status på, om initiativerne har haft den ønskede effekt ved udgangen af 2028.

Aftalen har karakter af en stemmeaftale, idet aftalepartierne forpligter sig til at stemme for de lovforslag, der udmønter aftalens indhold.